

Dansk Universitetspædagogisk Tidsskrift – derfor!

af Torben K. Jensen, lektor ved Center for Læring og Uddannelse, Århus Universitet, samt Dansk Universitetspædagogisk Netværks bestyrelse og Dansk Universitetspædagogisk Tidsskrifts redaktion.

Hermed er første nummer af *Dansk Universitetspædagogisk Tidsskrift* på gaden. Det danske universitetsmiljø har således nu fået et tidsskrift, der fokuserer på undervisning og læring ved danske videregående uddannelser. Målet er, at *Dansk Universitetspædagogisk Tidsskrift* kan blive forum for udveksling af universitetspædagogisk forskning, information, refleksion, kritik og inspiration og for udveksling af universitetspædagogiske erfaringer og holdninger. Det er målet, at denne udveksling både vil ske mellem undervisere indbyrdes og mellem undervisere og ledere, så tidsskriftet kan bidrage til en bred, skriftlig, tværinstitutionel universitetspædagogisk offentlighed i Danmark.

Dansk Universitetspædagogisk Netværk (DUN) ønsker således med dette initiativ at bidrage til at øge undervisningskompetencen, kvaliteten af undervisningen og i sidste ende de studerendes læring ved danske universiteter.

Både selve universitetsundervisningen og rollen som underviser på universitetet er under stærk forandring i disse år. Forandringerne skyldes bl.a. ændringerne i de studerendes forudsætninger og holdninger, ny undervisningsteknologi, ny viden om undervisning og læring på universiteterne, øget fokus på fagdidaktik, og ikke mindst en stærk øget interesse i universitetsundervisning fra det omgivende samfund, med en række regulerings- og styringstiltag til følge. Der er generelt et stærkt behov for at udforske disse forandringer, udveksle viden og erfaringer om hensigtsmæssige måder at håndtere disse, og i det hele taget få dem drøftet på et kvalificeret grundlag.

Det universitetspædagogiske felt under forandring

Hvis man kigger til udlandet, vil man kunne iagttage, at engelske, amerikanske, canadiske, australske og nordiske universiteter i stort tal i disse år etablerer universitetspædagogiske udviklingsenheder, formulerer udviklingsstrategier på undervisningsområdet og organiserer, at deres »undervisere får undervisning i at undervise og

vejlede.« Der findes i dag mere end tyve engelsksprogede tidsskrifter, der fokuserer på forskellige aspekter af »higher education«¹, og de fleste af de store fagtidsskrifter lægger nu også spaltepads til artikler, der omhandler, hvordan faget bedst læres og læres fra sig. Det didaktiske aspekt opfattes i stigende grad som en del af fagligheden. Endvidere afvikles der nu hvert år en række internationale og nationale konferencer om »educational development« og »staff-development« på universiteterne, ligesom der hvert år afholdes konferencer med fagdidaktisk indhold inden for alle store forskningsområder: Matematik, fysik, medicin, politologi, ingeniørområdet, osv. Internationalt har universitetspædagogisk forskning og udviklingsarbejde etableret sig som et selvstændigt felt. Oversigtsartikler om udenlandske forskningsresultater og udviklingstendenser indenfor universitetspædagogik og fagdidaktik, og diskussioner af deres relevans for danske forhold vil derfor være særdeles velkomne i *Dansk Universitetspædagogisk Tidsskrift*.

I den danske universitetsverden genfinder vi den internationale udvikling. Så godt som alle danske videregående uddannelsesinstitutioner har nu etableret universitetspædagogiske udviklingsenheder (de fleste dog af beskeden størrelse). Der er langsomt ved at etablere sig en dansk universitetspædagogisk forskning, ligesom der hvert år gennemføres konferencer med fokus på universitetspædagogik, IKT undervisningen og fagdidaktiske problemstillinger.²

Dansk Universitetspædagogisk Tidsskrift sigter naturligvis efter at kunne bringe artikler affødt af disse aktiviteter, og tidsskriftet er bl.a. derfor også tænkt som et bidrag til at styrke »infrastrukturen« i dansk universitetspædagogisk forskning og udvikling,

Omgivelsernes forventninger under forandring

Det er ingen tilfældighed, at det universitetspædagogiske felt udbygges og professionaliseres i disse år. Andelen af befolkningen med en universitetsuddannelse af høj kvalitet er blevet et konkurrenceparameter

blandt vidensamfund i en globaliseret verden. Dette har bl.a. affødt en stigende interesse fra omgivelserne for, hvad der foregår på universiteterne. Eksempelvis har Globaliseringsrådet under den danske regering haft undervisningskvalitet på universiteterne som et punkt på dagsordenen på mødet i november 2005.³ Bologna-processen – EU's bestræbelser på at skabe et fleksibelt uddannelses- og arbejdsmarked i Europa, hvor kompetencer skal kunne anerkendes og anvendes på tværs af landegrænser – har blandt mange andre ting medført, at universiteterne ikke længere selv kan bestemme, hvordan de formulerer målene for deres uddannelser, men nu skal formulere disse i kompetencetermer. Ministeriet for Videnskab, teknologi og udvikling (VTU) stiller gennem lovgivning, bekendtgørelser og udviklingskontrakter flere og mere detaljerede krav til kvalitetssikring gennem etablering af kvalitetssikringssystemer.

Der tales i det hele taget i disse år meget om kvalitet i undervisning, – noget alle går ind for. Den store enighed skyldes kun, at man forstår en 7-8 forskellige ting ved begrebet. Nogle af de mange udefrakommende initiativer vedrørende undervisningskvalitet skal hilses velkomne. Andre af kvalitetssikringsinitiativerne ligner »new management« tiltag uden forbindelse med undervisningspraksis og læringsteori, og kan ende med at skade undervisningskvaliteten.

Der er et stort behov for at få udforsket konsekvenserne af – og manøvrer mulighederne i – uddannelsernes internationalisering. Der er ligeledes et stort behov for, at universiteterne langt mere offensivt formulerer sig om kvalitet i undervisning og uddannelse med afsæt i de respektive forskningsfelter, fagdidaktik, forskningsbaseret undervisningspraksis og universitetspædagogisk forskning som modvægt til de mange eksterne interessenters forestillinger om kvalitet. *Dansk Universitetspædagogisk Tidsskrift* vil gerne facilitere en kvalificeret diskussion om undervisningskvalitet.

Rollen som universitetsansat under forandring

De fleste forandringer af undervisningen på universiteterne kommer dog ikke som følge af pædagogiske udviklingsenheder eller eksternt regulering. De udspringer derimod af løbende udvikling og justering af undervisning, foretaget af engagerede forskere/undervisere og studerende.

Selv om de fleste universitetsansatte direkte adspurgt fremhæver, at de har søgt ansættelse på universitetet først og fremmest for at forsker, dernæst på grund af job-autonomi og først på tredjepladsen – hvis det nævnes – for at undervise, så er hovedparten ambitiøse også på vegne af undervisningsopgaven og ønsker den løst professionelt. »Andenviolinen« skal også spille rent.

Der er en stigende erkendelse af at:

- ◆ Hvis man i dag som universitetsansat skal *fylde stolen helt ud*, skal man både kunne forsker, undervise, formidle og i et vist omfang administrere.
- ◆ Det hører til forskergerningen ikke bare at forsker, men også at *overveje, hvordan faget kan lægges til rette, så det kan læres*, – altså at fagdidaktik er en integreret del af forskningen.
- ◆ Forskningsbaseret undervisning ikke kun handler om at formidle forskningsresultater, men om at *tilrettelægge undervisningsforløb*.
- ◆ Kvalitet i undervisning ikke kun handler om performance, men i lige så høj grad af kvalificeret planlægning, hvor undervisningsmål, vurderingskriterier og eksamensformer samt undervisningsformer afstemmes hensigtsmæssigt efter hinanden.
- ◆ Undervisning har sin egen faglighed, og kan læres og professionaliseres på samme måde som forskningsaktiviteten.

Dansk Universitetspædagogisk Tidsskrift vil gerne være rammen om erfaringsudveksling mellem engagerede undervisere om fagdidaktiske og universitetspædagogiske problemstillinger og ramme om den forskning, der former sig som undersøgelser af egen praksis, og som kan udføres af undervisere i alle fag. Det er vores håb, at mange undervisere vil benytte sig af tidsskriftet til at skrive artikler, deltage i debat m.m. og bruge tidsskriftet som inspiration i opbygningen af deres universitetspædagogiske portfolio. Det er muligt at få artikler reviewet som videnskabelig artikel om universitetspædagogik. Redaktionen trækker på en omfattende liste af reviewers fra en lang række fagligheder og fagdidaktiske traditioner. Målet er at sætte gang i, udvikle og udbrede modeller for god universitetspædagogisk praksis på skrift.

Forskningsbaseret undervisning – den universitetspædagogiske udfordring

En afgørende forskel på universitetsundervisning og anden (voksen)undervisning ligger i, at den er forskningsbaseret. Dette indebærer bl.a. at

- ◆ undervisningen foregår på forskningsinstitutioner
- ◆ det er forskere, der underviser, for til stadighed at sikre, at undervisningen er på højeste faglige niveau
- ◆ undervisningen ikke bare tager sigte på, at de studerende erhverver ny viden, men også at de studerende bliver i stand til at producere ny viden
- ◆ undervisning omhandler således i reglen både et videnskabsfags empiri, teori, metode og videnskabs-teoretiske grundlag

Universitetsuddannelser sigter mod faglig fordybelse. Det gør ikke noget, at der samtidig finder en personlig udviklingsproces sted, men omdrejningspunktet er *faget*,

og det er fagets teorier og metoder, der udgør den fælles referenceramme for studerende og undervisere. Det er fagets videnskabelige normer, der sætter rammerne for den gode præstation ved eksamen, og tilegnelsen af disse normer er i høj grad en del af en universitetsuddannelse. I forhold til undervisning på andre niveauer af uddannelsessystemet er universitetsundervisning karakteriseret ved også at sigte mod en videnskabelig dannelse, hvilket på mange måder gør universitetsundervisning til et særegent undervisningsområde

Så undervisere og forskere, universitetspædagogiske forskere og udviklingsmedarbejdere og ledere på universiteterne inviteres hermed til at bidrage med artikler om alle aspekter af planlægning, gennemførelse, evaluering og udvikling af forskningsbaseret undervisning og læring på universiteterne. Artikler kan bl.a. – med afsæt i forskellige fag – videreformidle viden om og erfaringer med: relevant læringsteori; hensigtsmæssige måder at formulere læringsmål på; effektiv motivering af de studerende; diversitet blandt de studerende; studerendes læringsstil; kriterier for stofvalg; hensigtsmæssige eksamensformer i forhold til bl.a. læringsmål, motivation og kontrol; erfaringer med en bred vifte af undervisningsformer (hvad karakteriserer gode forelæsninger, god holdundervisning, diskussionsbaseret undervisning, case-undervisning, laboratorieundervisning, mesterlære, projektundervisning, vejledning,

praktik osv.); god evalueringspraksis; god kollegavejledning, effektiv uddannelse af universitetsundervisere; dokumentation af effekt; udvikling af undervisende organisationer; kvalitetssikring og kvalitetsudvikling på undervisningsområdet; politiske beslutninger med betydning for undervisningskvaliteten på universiteterne; osv, osv.

God fornøjelse med læsningen – vi ser frem til dit bidrag til kommende numre.

Noter

- 1 En oversigt nogle af de vigtigste internationale og engelsksprogede universitetspædagogiske tidsskrifter:
Active Learning in Higher Education; ASHE-ERIC higher education reports; Assessment and Evaluation in Higher Education; Canadian Journal of Higher Education; Change; College Teaching; Higher Education; Higher Education in Europe; Higher Education Policy; Higher Education Quarterly; Higher Education Research & Development; Innovations in Education and Training International; Innovative higher education; International Journal for Academic Development; Internet and Higher Education; Journal of Higher Education; Journal of Higher Education Policy and Management; Quality in Higher Education; Review of Educational Research; Review of Higher Education; Studies in Higher Education, Uniped (Norge) Det norske Uniped er det eneste skandinaviske forbillede for et videnskabeligt tidsskrift om universitetspædagogik.
- 2 Se for en oversigt bl.a. *Dansk universitetspædagogisk Netværks* hjemmeside på adressen <http://www.dun-net.dk/>
- 3 Se bl.a. http://www.globalisering.dk/multimedia/Faktabilag_7_VU_undervisningskvalitet.pdf